

Koolides kiirtestimise kokkuvõte

1.-5. november 2021

Sandra Fomotskin, Haridus- ja Teadusministeeriumi juhtivanalüütik

Taust

Haridus- ja Teadusministeerium viis 5. novembril läbi üldhariduskoolide veebiküsitluse COVID-19 kiirtestimise teemal. Küsitluse eesmärgiks oli saada ülevaade koolides toimuvast COVID-19 kiirtestimisest ja koguda infot, millised testimisega seonduvad probleemid vajavad veel lahendamist. 5. novembri õhtuks vastas küsitlusele 431 kooli. Ülejäänud koolidele saadeti 8. novembril meeldetuletuskiri ja 9. novembril helistati läbi 35 kooli, kes polnud veel vastanud. Tulemusena koguti kokku 498 üldhariduskooli andmed esimese kiirtestimise nädala kohta. Sarnast andmekogumist on kavas regulaarselt jätkata seni, kuni koolid kiirtestimist korraldavad.

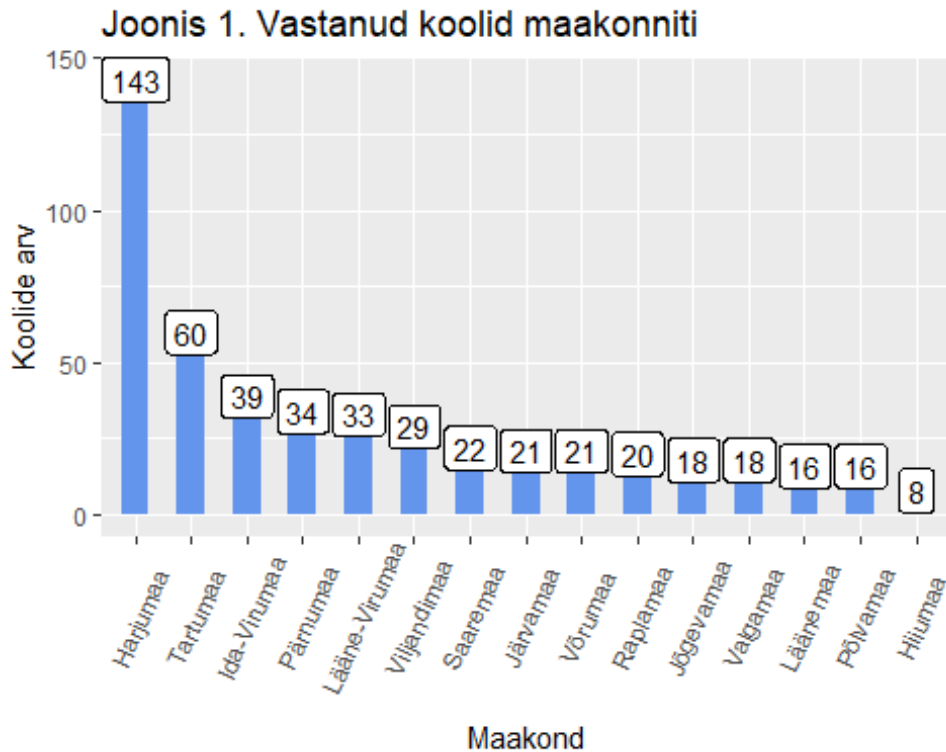
Põhijäreldused esimese testimisnädala kohta:

- 10. novembri kell 8:30 seisuga on vastused saadud 498 koolilt ehk esimese testimisnädala kokkuvõte on tehtud 96,3% üldhariduskoolide andmete põhjal.
- Kokku testiti küsitlusele vastanud koolides ligi 105 000 õpilast ja enam kui 21 000 töötajat. Keskmiselt testiti koolides 78% kõigist õpilastest ja 88% töötajatest. Kõige vähem toimus testimisi Ida-Virumaal ja Pärnumaal, kus paljud koolid on distantsõppel. Suurim testitud õpilaste osakaal oli Saaremaa, Tartumaa ja Jõgevamaa koolides.
- Enam kui pooltes koolides (56%) testiti õpilasi koolis või kodus 3 korda, 37% koolides toimus testimine 2 korda ja 4% koolides ühe korra. Koolid, kus testimist sel nädalal veel ei toimunud, olid valdavalt distantsõppel.
- Testimisest keeldunuid oli koolides keskmiselt 8% õpilastest, kuid varieeruvus on koolide lõikes üsna suur. 66 koolis ei keeldunud testimisest ükski õpilane, samas on ka üksikuid koole, kus keeldunud on pooled või enam kui pooled õpilastest.
- Küsitlusele vastanud koolides said nädala jooksul positiivse kiirtesti tulemuse 922 õpilast ja 117 koolitöötajat ehk kokku tuvastati 1039 positiivset kiirtesti. Ühtegi positiivset testi ei leitud 212 koolis, keskmiselt sai koolides positiivse kiirtesti tulemuse 2 õpilast.
- Umbes pooled vastanud koolidest töid avatud küsimuste vastustes välja, et testimine on sujunud hästi ja tõrkeid pole olnud.

1. Andmed edastanud koolid

Kolmapäeva (10.11.21) hommikuks on esimese testimisnädala andmed olemas 498 koolist, mis moodustab 96.3% kõigist üldhariduskoolidest.

Kõige väiksemas koolis on 4 õpilast ja kõige suuremas koolis 1825 õpilast, keskmine õpilaste arv vastanud koolides on 309 ja mediaan 161. Töötajaid on vastanud koolides 2 kuni 318, keskmine töötajate arv on 50 ja mediaan 38.

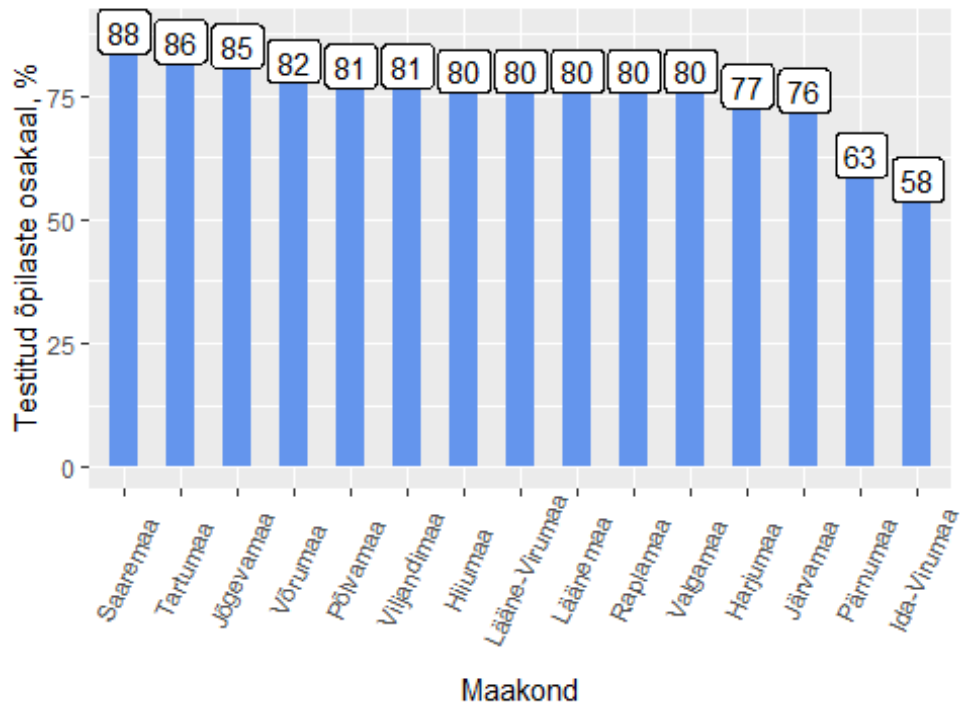

2. Testimiste ja testitute arvud

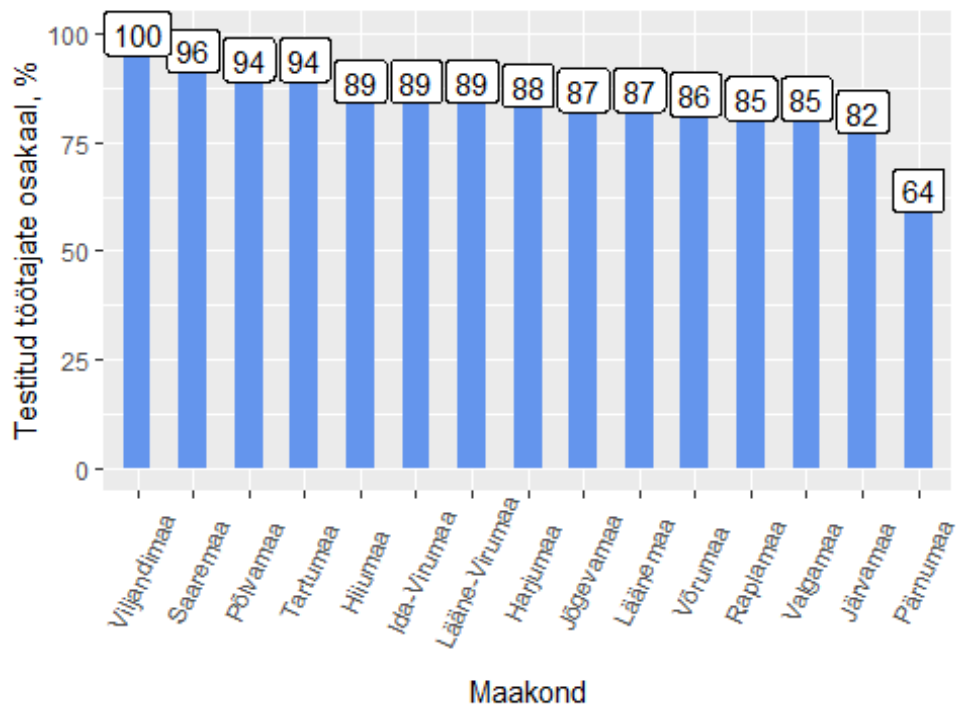
Ühtegi testimist ei toimunud 11 koolis (2% vastanutest) - peamiselt on tegemist koolidega, mis olid sel nädalal distantsõppel. Ühe korra toimus testimine 22 koolis (4%), 2 korda 185 koolis (37%), 3 korda 277 koolis (56%) ja rohkem kui 3 korda 3 koolis. Mitme kooli puhul erines testimiskordade arv kooliastmete lõikes või testiti näiteks õpilasi kolm korda ja töötajaid kaks korda. Koolides, kus testiti õpilasi enam kui 3 korda, tehti lisatestimisi õppekäigule läinud õpilastele. Andmed hõlmavad nii koolis kui ka kodudes toimunud testimisi.

Kokku testiti küsitlusele vastanud koolides 104 898 õpilast ja 21 877 töötajat. Keskmiselt testiti koolides 77.6% kõigist õpilastest ja 88% töötajatest.

Joonis 3. Testitud õpilaste osakaal maakonniti

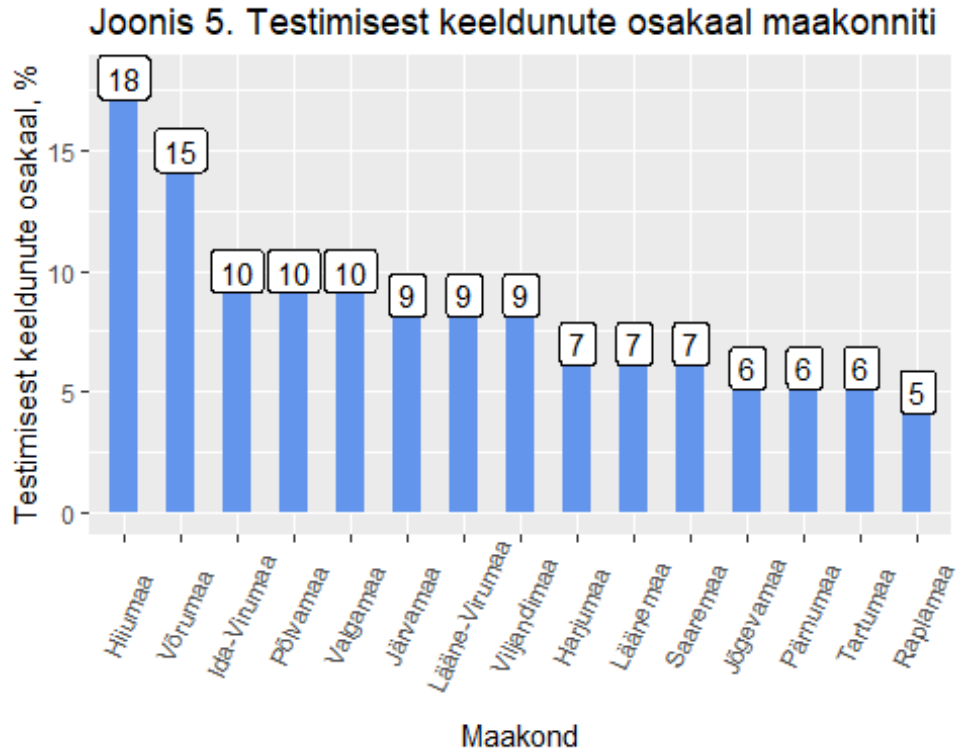

Joonis 4. Testitud töötajate osakaal maakonniti

3. Testimisest keeldunud

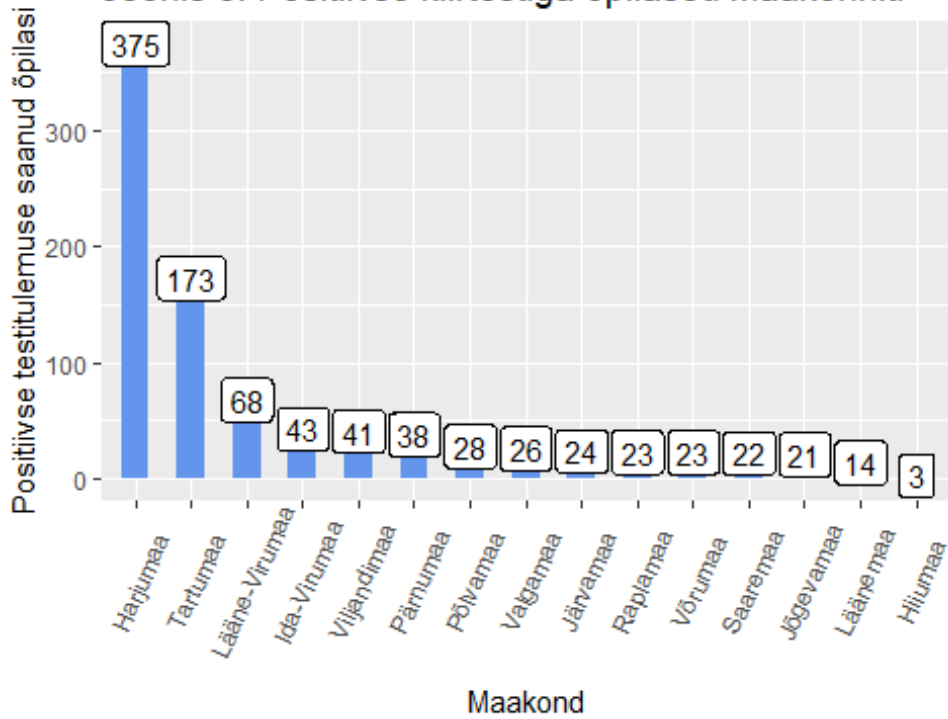
Testimisest keeldus koolides keskmiselt 8% õpilastest (mediaan 5%.) Ühtegi testimisest keeldunut polnud 66 koolis, samas näiteks ühes Tallinna 811 õpilasega koolis on testimisest keeldunud 541 õpilast. Üle 200 testimisest keeldunud õpilase on kokku kuues koolis. Üksikutes koolides on testimisest keeldunud ligi 2/3 õpilastest ja kahes väikses erakoolis on keeldunud kõik õpilased.

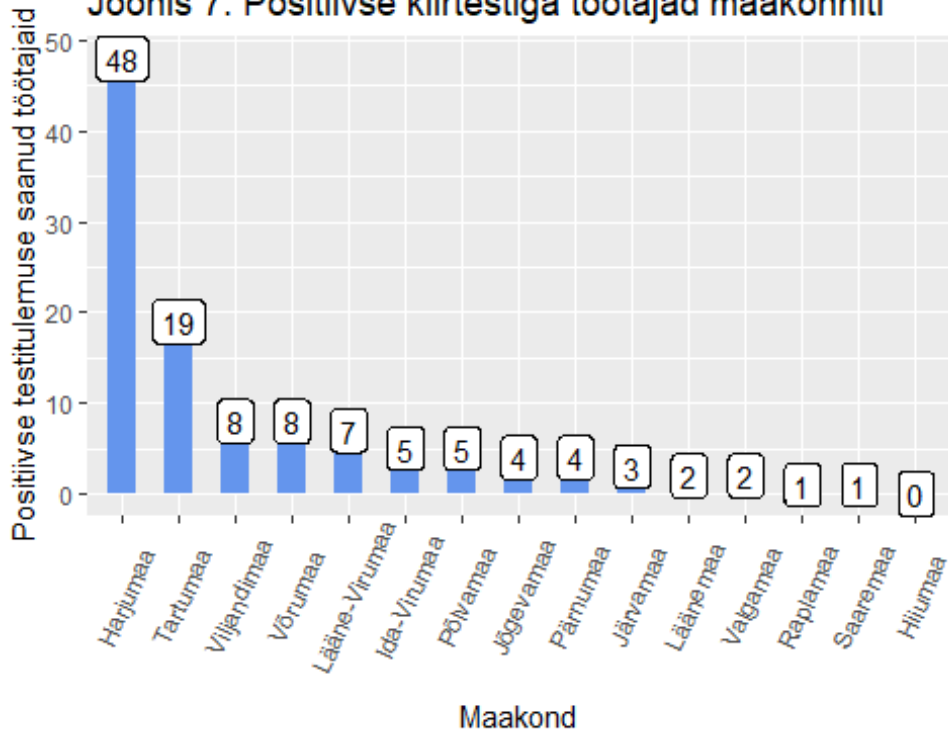
4. Positiivsed testitulemused

Kiirtesti tulemus oli positiivne kokku 922 õpilasel ja 117 koolitöötajal ehk kokku oli positiivseid teste 1039. Kõige rohkem positiivseid teste - 18 - oli Eesti ühes suurimas koolis, kus kokku testiti ligi 1500 õpilast. 10 või enam positiivset testitulemust saadi 14 koolis. Ühtegi positiivset õpilast ei leitud 212 koolis. Keskmiselt sai koolides positiivse kiirtesti tulemuse nädala jooksul 2 õpilast (mediaan 1).

Joonis 6. Positiivse kiirtestiga õpilased maakonniti

Joonis 7. Positiivse kiirtestiga töötajad maakonniti

5. Lähikontaktsete nakatumine

Lähikontaktsete nakatumine tuvastati 34 koolis ehk ca 7% vastanud koolidest. Enamikel juhtudel oli nende puhul tegemist olukorraga, kus ühel päeval tuvastati üks positiivne õpilane ja järgmisel või ülejärgmisel testimiskorral samas klassis veel üks positiivne õpilane. Seitsmes koolis tuvastati lähikontaktsete nakatumine kahes klassis ja ühes koolis kolmes klassis. Ühel juhul tuvastati lähikontaktse õpetaja nakatumine.

6. Koolide kogemused kiirtestimisega

Umbes pooled vastanud koolidest tõid vastuses välja, et testimine on sujunud hästi ja tõrkeid pole olnud.

“Oleme väga tänulikud selle lahenduse eest ja usume, et see on väga oluline praegusel keerulisel ajal. Kõik laabus sujuvalt ja nii lapsed kui õpetajad suhtuvad testimisse rahulikult ja mõistvalt.”

Paljudel juhtudel toodi välja, et kui algul oli ärevust ja segadust palju, siis tegelik testimiskogemus oli positiivne ja iga korraga läheb korraldus sujuvamaks ja kiiremaks.

“Olin algul sellise ”kiire lolluse” vastane, kuid praegu arvan, et see oli hea ning tark mõte selline asi käima panna.”

“Esimene päev oli ärev, palju teadmatust, kuidas, kas jne. Järgmine kord juba oli harjumuspärane ja kolmas kord juba kiire ja jäi aega ka tunni läbi viimiseks.”

Samas oli ka koolijuhte, kes on kiirtestimise osas kriitilised.

“Testimine ei ole õppetöö osa. Õpetaja tööülesanne ei ole kiirtestimise läbi viimine, isegi kui see on kerge. Kuidas see näitab õpetaja töö väärtustamist? 45 õpetajat keeldusid testide läbi viimisest oma õppetundides.”

Otseselt negatiivset kogemust või suhtumist väljendavaid vastuseid oli siiski vähe ja pigem kirjeldati neutraalselt, kuidas kool on kiirtestimise korraldanud.

Ligi viiendik koolidest tõi oma vastuses välja, et testid on saadetud õpilastele kodudesse. Paljudel juhtudel testiti 1-2 korda koolis ja seejärel jätkati kodus testimisega. Osades koolides on võimaldatud kodus testida nendel õpilastel, kes koolis testimisest keeldusid. Kodudes testimise kasuks otsustamist on põhjendatud peamiselt õpilaste terviseandmete kaitsega, aga ka sellega, et ennetada positiivse õpilase koolitulemist. Mitmes vastuses toodi välja, et koolis teistega koos testimine või positiivsest tulemusest teadasaamine on tekitanud ebameeldivaid olukordi.

“Positiivse testitulemusega õpilasel ikkagi väga ebamugav klassiruumis, kui testitulemus selgunud, eriti algklassides, kus üks õpilane läks väga endast välja ja õpetaja pidi tükk aega last rahustama.”

“Positiivse testi saanud õpilane läks väga endast välja - värises üle keha ja nuttis. Sellist olukorda püüame edaspidi kindlasti vältida.”

“Ninas koukimine kõigi ees pole meeldiv tegevus ja tekitab paljudes ebamugavust, häbi või rahutust. Kodus hoiame rahuliku, mõistliku suhtumise ja seletusega eemale hirmud ja ärevuse tekkimise.”

Samal ajal on mõned koolid leidnud häid lahendusi, et nimetatud probleeme ennetada.

“Testi alustades kirjutasi õpilased proovikasseti hõbepakendile oma nime, kui test oli sooritatud, siis pandi proovikassett pakendisse tagasi ning õpetaja tõstis kõigi testid reageerimise ajaks eraldi lauale või riiulile. Nii tagasime, et ükski laps ei saanud meelega vaadata teiste tulemusi. Tunni lõpus kogusid juhtkonna liikmed pakendid kokku ja kontrollisid testrid üle.”

“Testime õues, et vältida teadmata testitulemusega laste koos viibimist samas ruumis. Õues testimispunktid avatud kell 8-9, lapsed tulevad selles ajavahemikus, et kell 9 algavaks koolipäevaks oleks test tehtud. Õues on ka lihtsam tegeleda lastega, kes tuleb koju saata.”

Kümmekond kooli mainis vastuses, et positiivne kiirtesti saanud õpilane või õpetaja sai hiljem PCR-testi vastuse negatiivse ja sellega seonduvaid kahtlusi testide usaldusväärsuse suhtes.

“Ühe õpilase puhul oli kiirtest negatiivne, kuid samal õhtul tehtud PCR ikkagi positiivne. Teise õpilase puhul oli kiirtest positiivne, kuid PCR samal päeval negatiivne.”

“Kolmapäeval välja tulnud 6 positiivset kiirtesti osustusi kõik 6 PCR testimisel negatiivseteks /—/. Kahjuks keelduvad vanemad, kelle laps sai positiivse kiirtesti ja hiljem negatiivse PCR testi, hiljem koolis testimisest.”

Korduvalt toodi vastustes välja, et lisatööd ja probleeme tekitavad testimisest keelduvad vanemad, kes kohati võivad olla suhtluses agressiivsed.

“Mõned vanemad reageerisid testimise võimalusele agressiivselt. Vanemate poolt esitatud küsimused: Kuidas utiliseeritakse kogutud materjal? Kui test on ekslikult positiivne, kuidas olla? Psühholoogiline moment: kui ühel lapsel on positiivne tulemus, teised hakkavad naerma jne.”

“Ühel juhul läks asi nii inetuks, et lapsevanem süüdistab lausa direktorit ja nõuab direktori vallandamist (asi läheb politseisse).”

Samas toodi vastustes korduvalt välja, et testimisest keeldunud vanemate hulk on vähenenud, sest tegelik testimise korraldus ja kogemused on aidanud hirne ümber lükata.

Paljud koolid tõid probleemina välja, et testimine on ajamahukas ja tekitab lisatööd. Kui aga viia testimine kodudesse, siis praegu kaasneb sellega koolidele suur lisatöö ja ajakulu testide ümberkomplekteerimisel, sest testid on tarnitud suurtes karpides. Kõige sagedasem koolide ettepanek testimise paremaks korraldamiseks on see, et testid peaksid olema pakendatud väiksematesse komplektidesse, eelistatult isegi ühekaupa, et neid saaks lihtsasti õpilastele kodudesse jagada.

„Üldiselt kõik sujus, aga häiriv on see, et testid on suurte (5 tk) või väga suurte (25 tk) komplektidena ning nende laste vahel laiali jagamine on päris tüütu ning ajakulukas. Eriti, kui tahaks testid lastele koju kaasa anda, siis peab kool leidma nii ajalist kui ka materiaalselt ressursi, et teste ringi pakendada.“

Mitmel korral nimetati ka probleeme testikomplektidega, näiteks mainiti vedelikku läbilaskvaid ampulle, tühjasid ja puuduvaid testikarpe, jäätmekottide puudumist suurtes karpides olevate testide puhul, algklassilaste jaoks liiga pikki vatipulki jms.

“Saadetud testidel ei olnud kaasas saatelehte. Suures kastis olnud kaks testikarpi olid avatud ja tühjad. Suurtes 20-stes testikarpides olevad testide osad ei olnud täpselt komplekteeritud ja seda rohkem kui ühel juhul. Näiteks oli testimistikke vähem kui karbis ettenähtud arv. Teisel korral kooli jõudnud kahes suures kastis olnud testikarpide arv oli erinev. Kasti peal oleval sildil oli kirjas 32 pakki, kuid avades oli sees ühes 21 pakki ja teises 32 nagu sildil kirjas.”

Probleeme on esinenud ka testide tarnimisel - kümnekond kooli tõid välja, et neil ei jätkunud 3 korda nädalas testimiseks teste või jõudsid testid kooli hilinemisega.

“Testitud on vaid üks kord, kuna nädalavahetusel esimene tarne teste jäi saamata. Kahe päeva komplekt saabus selle nädala teisipäeval (testisime kolmapäeval). Kuna teste juurde ei ole reedeks toodud, siis et saaks esmaspäeval jälle kõiki testida, siis reedel me testida ei saanud.”

“Kuller oli meie testid viinud samal tänaval teise kooli, pidime neid müüja abiga taga otsima.”

Samuti on vastustes välja toodud vastuolusid HTMi ja Terviseameti sõnumites jm kommunikatsiooniga seotud segadust.

“Segane on kiirtestimise puhul isolatsiooni korraldus. Erinev nägemus on sellest HTM ja Terviseametil.”

“Me veel täna ei tea, kes lubab positiivse testi saanud õpilasel registreerida ennast PCR testile. Terviseamet ei tea midagi, perearst ei ole nõus seda tegema. Hetkel ootame lahendust. Häda on selles, et lapsevanem ei saa registreerida oma last PCR testile.”

“Haridusministeeriumi juhistes puudub info, kuidas toimetada positiivse vastuse saanud õpilase klassikaaslastega - kas nad on lähikontaktsed ja suunatakse isolatsiooni. Samuti pole juhiseid kasutatud testide utiliseerimise kohta. Maakoolina puudub meil võimalus koheselt pos vastuse saanud õpilane koju saata, kui lapsevanemal pole võimalust talle järele tulla. Koolis puudub ka kooliõde, kes saaks nakatunud õpilase järgi vaadata liinibussi tulekuni. Pole arusaadav, kus või kellega peaks õpilane niikaua olema ja kes teda valvama.”

Hariduslike erivajadustega laste koolid tõid esile, et toevajadusega laste testimine on raskendatud ja iga laps vajab individuaalset lähenemist, mida nad on püüdnud ka võimaldada.

“Meil on õpilaskoduga erivajadustega laste kool. Nad tulevad esmaspäeval ja on terve nädala koolis. Me ei lase lastel endil testida, see on nende jaoks probleemne. Hea, et testid on olemas, saame igal ajal testida.”

Lisaks eelnevale mainiti probleemidena testimisega kaasnevaid lisakulusid (nt pabertaskurätikutele, kummikinnastele, prügikottidele) ja seda, et testimine tekitab palju prügi.

7. Koolide ettepanekud testimise korraldamise kohta

Üldstatult võib koolide korduvalt esitatud ettepanekud kokku võtta järgnevalt:

- Väga paljud koolid tegid ettepaneku, et testid peaksid kooli jõudma väiksemates komplektides, sest suurte komplektide ümberkomplekteerimisele kulub väga palju aega.
- Vaja on rohkem teste, testid võiksid kooli jõuda varem ja vähemalt ühe nädala varu korraga. Koolide jaoks on oluline teada vähemalt seda, millal tarne saabub, et oleks võimalik õigeaegselt testimist korraldada.
- Info ja korraldused HTMi poolt võiksid tulla pikema reageerimisajaga. Sõnumid selgemaks.
- Osad koolid soovivad kindlasti korraldada testimise kodudes, osad aga soovivad tingimata jätkata testimisega koolis.
- Piisaks kahest testimiskorrast nädalas.
- Läbipõdenuid ei peaks testima.
- Testimisest keeldunuid ei tohiks kooli lubada.